

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Velce a soudců Mgr. Viktora Sedláka a JUDr. Zuzany Sváčkové ve věci žalobce: **Jan P.**, nar. XXXXX, bytem XXXXX, zast. JUDr. Michalem Pacovským, advokátem, se sídlem Praha 8, Nad Rokoskou 38, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, **o zaplacení částky 4.611.158,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24.10.2012, č.j. 11 C 9/2011-71,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve vyhovujícím výroku o věci samé (výrok I) **potvrzuje**.

II. V zamítavém výroku o věci samé (výrok II) **se** rozsudek soudu I. stupně ohledně částky 2.041.200,- Kč s příslušenstvím **zrušuje** a v tomto rozsahu **se** věc **postupuje** Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému, ohledně částky 46.400,- Kč s příslušenstvím **se mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 46.400,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení od 23.1.2011 do zaplacení do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku a ohledně částky 803.600,- Kč s příslušenstvím **se** v tomto výroku **potvrzuje**.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně vyslovil povinnost žalované zaplatit žalobci částku 828.800,- Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 7,75% ročně za dobu od 23.1.2011 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I), přičemž ve vztahu k požadavku žalobce na zaplacení další částky 3.734.950,- Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II) a ohledně částky 47.408,- Kč s příslušenstvím řízení zastavil (výrok III). O nákladech řízení soud I. stupně rozhodl tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci z titulu jejich náhrady částku 66.816,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho právního zástupce (výrok IV).

Soud I. stupně takto rozhodl o žalobě vycházející z tvrzení, že žalobci svědčí vůči žalované právo na vyplacení částky 4.611.158,- Kč z titulu finančního zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu byla způsobena jednak rozhodnutím o jeho vazbě, v níž strávil 274 dní (částka 328.800,- Kč), jednak jeho šestnáct let trvajícím trestním stíháním vedeným u Okresního soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 1 T 64/2003, které vyústilo ve vydání zprošťujícího rozhodnutí (částka 3.491.200,- Kč), a dále z titulu náhrady ušlého zisku za dobu strávenou ve vazbě (částka 843.750,- Kč) a náhrady nákladů, které byl žalobce nucen vynaložit na svou obhajobu (částka 47.708,- Kč).

Soud I. stupně vyšel po provedeném dokazování ze zjištění, že žalobce byl v rámci zmíněného trestního řízení stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu podílnictví, podvodu a zkrácení daně, poplatku a podobné dávky, kterých se měl dopustit společně s dalšími osobami několika skutky spáchanými v letech 1992 až 1993 (§ 251 odst. 1 písm. a/, odst. 2, § 250 odst. 1, 4, a § 148 odst. 1, 3 tehdy účinného trestního zákona). Dále prvostupňový soud podal přehled hlavních událostí vztahujících se k průběhu tohoto trestního řízení, a to počínaje žalobcovým zadržením a vzetím do vazby, k němuž došlo dne 20.7.1994, přes jeho propuštění z vazby na svobodu na základě usnesení Krajského státního zástupce v Ústí nad Labem ze dne 20.4.1995, následné návrhy žalobcova obhájce na zastavení trestního stíhání a přezkum postupu při vyšetřování, až po rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 14.12.2006, jímž byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, a usnesení téhož soudu ze stejného dne, jímž bylo trestní řízení žalobce zčásti zastaveno z důvodu jeho promlčení, přičemž tato rozhodnutí nabyta právní moci dne 27.11.2009 (usnesení o zastavení řízení), resp. 23.1.2010 (zprošťující rozsudek). Dále soud I. stupně dodal, že v době zahájení uvedeného trestního řízení byl žalobce ženatý, přičemž společně se svou manželkou vychovával její dva syny, vlastnil prosperující autoservis, provozoval veřejný sklad a působil i ve vrcholné politice, když byl jedním z místopředsedů XXXXX strany. Žalobcova vazba, a s ní spojený velký zájem médií o jeho kausu, měla na žalobcův rodinný život velmi negativní dopad a vedla až k rozvratu jeho manželství, jež bylo posléze rozvedeno, a to ke dni XXXXX, kdy nabyt právní moci rozvodový rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích. Vlastní trestní stíhání, v rámci kterého žalobci hrozil až pětiletý trest odnětí svobody, jakož i široká medializace této záležitosti, pak vedly nejen k ukončení žalobcovy politické kariéry, provázenému odsudkem ze strany široké veřejnosti, nýbrž i ke ztrátě jeho tehdejších bohatých společenských vazeb a negativnímu ovlivnění jeho podnikání.

Po právním posouzení uvedených skutkových zjištění vycházejícím z aplikace § 1, § 5 písm. a), b) a § 31a odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jakož i z aplikace čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, soud I. stupně předně uzavřel, že je žalobci namíste přiznat finanční zadostiučinění za újmu, která mu vznikla v příčinné souvislosti s jeho devět měsíců trvající vazbou, jež měla zásadní dopad zejména na jeho rodinný život, když dlouhotrvající znemožnění styku s jeho rodinnými příslušníky, jež bylo dáno koluzními důvody vazby, bylo hlavní příčinou rozpadu jeho do té doby plně funkčního manželství. S přihlédnutím k závěrům vysloveným Nejvyšším soudem ČR v jeho rozsudku ze dne 11.1.2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, a v něm stanovenému rozmezí, ve kterém se může pohybovat denní sazba odškodnění za pobyt ve vazbě, pak soud I. stupně vyšel z částky 1.500,- Kč za každý den trvání žalobcovy vazby, tj. z částky 411.000,- Kč za 274 dní, které žalobce v této vazbě celkem strávil. Pakliže žalovaná již z této částky žalobci zaplatila 82.000,- Kč, přičemž žalobce z titulu tohoto nároku požadoval doplatit pouze částku 328.800,- Kč, soud I. stupně proto ve vztahu k této částce žalobě zcela vyhověl. Za oprávněný soud I. stupně dále shledal i žalobcův požadavek na přiznání finančního zadostiučinění za nemajetkovou újmu vyvolanou jeho trestním stíháním, jež posléze vyústilo ve zprošťující rozsudek, resp. v částečné zastavení řízení. Vzhledem k trestu, který žalobci v souvislosti s tímto řízením hrozil, a po přihlédnutí ke společenskému odsudku, jehož se žalobci po medializaci jeho případu dostalo, jakož i s ohledem na fatální dopad tohoto řízení na jeho politickou i profesní kariéru a jeho osobní život, pak soud I. stupně žalobci z uvedeného titulu přiznal částku 500.000,- Kč, když současně zohlednil i to, že důvodem pro žalobcovo zproštění obžaloby byla skutečnost, že skutek, který mu byl kladen za vinu, nebyl trestným činem, přičemž zastavení jeho trestního stíhání ve zbývající části bylo odůvodněno jeho promlčením, a konečně i to, že žalobcova nemajetková újma vyvolaná nepřiměřenou délkou tohoto trestního stíhání již byla odškodněna v rámci řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 275/2008, a to částkou 217.500,- Kč. S odkazem na nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1191/08 přitom konstatoval, že celý posledně uvedený nárok vyplýval z objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, o němž přísluší rozhodovat okresnímu soudu jako soudu věcně příslušnému. Počínaje dnem následujícím po uplynutí šesti měsíců ode dne, kdy žalobce předmětný nárok uplatnil u žalované postupem podle § 14 zákona č. 82/1998 Sb., pak soud I. stupně přiznal žalobci i požadovaný úrok z prodlení v zákonné výši. Za nedůvodnou oproti tomu shledal žalobu v části, v níž se žalobce domáhal přisouzení ušlého zisku vyčísleného za dobu strávenou ve vazbě na částku 843.750,- Kč, neboť žalobce netvrdil ani neprokázal, že by zde byly takové konkrétní okolnosti, z nichž by bylo možné usuzovat na pravděpodobné dosažení tvrzeného zisku, zmařeného výhradně žalobcovým trestním stíháním. Zastavení řízení ve vztahu k částce 47.408,- Kč soud I. stupně odůvodnil částečným zpětvzetím žaloby. Při rozhodování o nákladech řízení prvostupňový soud vyšel z aplikace § 142 odst. 3 o.s.ř., v souladu s nímž žalobci přiznal částku sestávající z odměny jeho advokáta vyčíslené podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. z přisouzené částky, ze šesti paušálních náhrad hotových výdajů tohoto advokáta stanovených podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. a z daně z přidané hodnoty.

Proti tomuto rozsudku podali oba účastníci řízení včasné odvolání.

Žalobce, jenž svým odvoláním napadl zamítavý výrok o věci samé, a to v části týkající se částky 2.891.200,- Kč, jakož i závislý nákladový výrok, soudu I. stupně vytkl, že mu z titulu odškodnění nemajetkové újmy vzniklé v důsledku rozhodnutí o zahájení jeho trestního stíhání přiznal namísto požadované částky 3.391.200,- Kč toliko částku 500.000,- Kč, byť správně uvedl, že toto šestnáct let trvající řízení mělo výrazný dopad do jeho morální

integrity, žalobce je vnímal jako nespravedlivé, cítil se bezmocný a propadal pocitu beznaděje. Přiznaná částka nekoresponduje ani s tím, že trestní řízení vedlo ke konci žalobcovy politické činnosti bez možnosti jejího znovuoobnovení, jakož i konci jeho manželství a podnikání. Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v napadeném rozsahu změnil tak, že i v této části žalobě vyhová.

Odvolání žalované oproti tomu směřovalo proti vyhovujícímu výroku o věci samé. Soud I. stupně podle jejího názoru pochybil předně v tom, že bez dalšího rozhodl o celém nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou žalobcovým trestním stíháním, byť žalobce tento nárok v souladu se stávající judikaturou rozdělil na období od 20.7.1994 do 27.4.2006, za které požadoval částku 2.041.200,- Kč, a na období od 28.4.2006 do 23.1.2010, ve vztahu ke kterému žádal přisouzení částky 1.350.000,- Kč. Skutečnost, že soud I. stupně tento svůj postup současně nikterak neodůvodnil, zakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Vzhledem k výši částek, které bývají poškozeným přiznávány z titulu zadostiučinění za újmu způsobenou nepřiměřeně dlouhým řízením (15.000,- Kč za rok, tj. 1.250,- Kč za měsíc), pak lze dle žalované považovat za odpovídající odškodnění v této věci částku pohybující se v rozmezí od cca 500,- do 1.500,- Kč za měsíc trestního stíhání, a to pouze ve vztahu k období po účinnosti zákona č. 160/2006 Sb., tj. ve vztahu k době od 28.4.2006. Odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou vazbou i trestním stíháním pak mělo být žalobci přiznáno v nižší výši, neboť jeho trestní stíhání vztahující se k části skutků, jež mu byly kladeny za vinu, bylo zastaveno toliko z důvodu promlčení. Nadto újma, která žalobci vznikla v příčinné souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení, již byla odškodněna v rámci jiného řízení. Vliv trestního řízení na žalobce se kromě toho s běžícím časem postupně snižoval, což platí i o nemajetkové újmě, jež mu byla způsobena vazbou. Žalobce se v průběhu času s nastalou situací jistým způsobem vyrovnal a i mediální zájem o jeho kauzu postupně razantně poklesl. V době po 28.4.2006, na kterou připadá závěrečná fáze žalobcova trestního stíhání, tak již byla intenzita jeho újmy nejnižší. Z uvedených důvodů proto žalovaná navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v napadené části změnil tak, že podanou žalobu zcela zamítne.

Žalobce ve svém vyjádření k odvolání žalované vyvracel důvodnost vznesených odvolacích námitek, přičemž poukázal na to, že se s trestním stíháním, které mu zničilo život, nikdy nevyrovnal a nevyrovná.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu a v mezích podaných odvolání, v nichž účastníci uplatnili odvolací důvody upravené v § 205 odst. 2 písm. a), c) a g) o.s.ř., napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, 5 o.s.ř.), a poté, co doplnil dokazování dopisem Ministerstva spravedlnosti adresovaným dne 18.4.2011 žalobcovu právnímu zástupci (§ 213 odst. 4 o.s.ř.), dospěl k závěru, že odvolání žalobce je zčásti důvodné, zatímco odvolání žalované důvodné není. O podaných odvoláních bylo rozhodnuto při jednání konaném v souladu s § 101 odst. 3 a § 211 o.s.ř. v nepřítomnosti řádně předvolané žalované, jež svou neúčast u tohoto jednání omluvila, o jeho odročení z důležitého důvodu však nežádala.

Ve vztahu k žalobnímu požadavku na přiznání finančního odškodnění nemajetkové újmy utrpěné v příčinné souvislosti s vazbou, které byl žalobce podroben v době od 20.7.1994 do 20.4.1995, a to v rámci trestního řízení, jež skončilo zprošťujícím rozsudkem, resp. zastavením trestního stíhání z důvodu jeho promlčení, postupoval soud I. stupně správně, vyšel-li z čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“), kterou již byla Česká republika v uvedené době vázána,

tedy z ustanovení, v souladu s nímž každý, kdo byl zatčen nebo zadržen v rozporu s ustanoveními tohoto článku (tj. čl. 5 odst. 1 až 4 Úmluvy), má nárok na odškodnění. Jde přitom o ustanovení přímo použitelné, jež stanoví právní základ pro odškodnění mj. i nemajetkové újmy způsobené nezákonným zbavením svobody ve vztahu k období přede dnem 27.4.2006, kdy nabyla účinnosti novela zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), provedená zákonem č. 160/2006 Sb., jež institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem vtělila do § 31a zmíněného zákona (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.1.2012, č.j. 30 Cdo 2357/2010, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 3916/2008, nález Ústavního soudu ČR ze dne 13.7.2006, sp. zn. I. ÚS 85/04, či nález téhož soudu ze dne 17.6.2008, sp. zn. II. ÚS 590/08). Kritéria, která jsou při úvaze o formě a výši odškodnění při aplikaci čl. 5 odst. 5 Úmluvy relevantní, jsou, jak již Nejvyšší soud ČR konstatoval ve svém rozsudku ze dne 11.1.2012, č.j. 30 Cdo 2357/2010, zpravidla představována především a) povahou trestní věci, b) celkovou délkou omezení osobní svobody a c) následky v osobní sféře poškozené osoby. Povahu trestní věci je přitom možno interpretovat zejména jako typovou závažnost trestného činu, pro který byla osoba poškozená stíhána a ve spojení s tím vazebně držena. Z pohledu časové délky omezení osobní svobody (trvání vazby) je pak vhodné vycházet ze sazby stanovené za jeden den výkonu vazby, přičemž adekvátním odškodněním odrážejícím jak životní úroveň v České republice, tak i míru odškodnění poskytovaného ve vyspělých evropských státech, je částka v rozmezí 500,- až 1.500,- Kč za jeden den trvání vazby. Při určení konkrétní výše příslušné částky by soud měl zohlednit i to, jak závažně působí držení poškozené osoby ve vazbě z hlediska plynutí času (neoprávněná /nezákonná/ vazba může působit jinak bezprostředně po jejím uvalení a jinak při jejím delším plynutí), i to, jak se projevilo v osobní sféře poškozené osoby (negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí, vyvolání stresu, nejistoty, úzkosti, zhodnocení životních podmínek ve vazební věznici, možnost kontaktu poškozené osoby s rodinnými příslušníky a s okolím, s tím související porušení práva na rodinný život atd.). Popřípadě je třeba zabývat se též dopadem uvalení vazby do profesního života jedince, do jeho společenské pověsti a cti; v tomto ohledu může být popřípadě relevantní i skutečnost, za jakých okolností byla informace o zatčení poškozeného a jeho vzetí do vazby šířena (v podrobnostech dále srov. již zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.1.2012, č.j. 30 Cdo 2357/2010).

Z odůvodnění přezkoumávaného rozsudku vyplývá, že si byl soud I. stupně popsaných judikatorních závěrů vědom a při svém rozhodování z nich též vycházel, když nejenže příslušnou denní sazbu odškodnění zvolil z výše zmíněného finančního rozpětí, nýbrž současně zohlednil i všechny relevantní okolnosti daného případu zahrnující jak délku předmětné vazby (274 dní) a důvody jejího trvání, z nichž pak vycházela i žalobcova izolace od vnějšího světa (koluzní vazba), tak i fatální dopad vazby na žalobcův rodinný život, jakož i jeho politickou kariéru a čest, a neopomněl v této souvislosti zmínit ani značnou pozornost médií, která byla žalobcovu případu v jeho počátcích věnována. Sazba, kterou soud I. stupně stanovil na 1.500,- Kč za den trvání vazby, přitom dle odvolacího soudu nejenže uvedené skutečnosti náležitě odráží, ale ob stojí i z pohledu žalovanou zdůrazňovaného rozdílu mezi závažností utrpěné újmy v počátcích vazby na straně jedné a v období jejího konce na straně druhé. Okolnosti vážících se k daném případu, jež soud I. stupně náležitě zjistil a v přezkoumávaném rozsudku též řádně popsal, totiž odůvodňují závěr, že v počátcích žalobcova vazebního stíhání dosahovala jím utrpěná újma takové intenzity, že denní částka připadající na její odškodnění odpovídá částce vyšší, než z jaké soud I. stupně vycházel (v této souvislosti je třeba zdůraznit, že zmíněné rozmezí, z něhož je při určení příslušné sazby třeba

vycházet, má povahu pouze orientační, přičemž jeho úkolem je zabránit tomu, aby se poškozeným dostalo extrémně nízkého či naopak extrémně vysokého odškodnění, samo o sobě však nevylučuje, aby soud v odůvodněných případech vycházel z částek, jež se z tohoto rozmezí vymykají, odpovídá-li tento postup požadavku přiměřenosti). Výši této částky lze proto ve vztahu k uvedenému období stanovit až na 1.600,- Kč za den. Pokles závažnosti újmy, jež žalobce v souvislosti s postupující dobou trvání vazby postihovala, lze přitom vysledovat pouze zcela nepatrný, jenž neodůvodňuje větší snížení denní sazby, než na částku 1.400,- Kč vázící se k samotnému závěru žalobcovy vazby. Vyšel-li tedy soud I. stupně z konstantní sazby 1.500,- Kč za den odpovídající aritmetickému průměru obou zmíněných krajních hodnot, rozhodl správně. Ve vztahu k částce 328.800,- Kč připadající na doplatek odškodnění nemateriální újmy, kterou žalobce utrpěl v příčinné souvislosti s nezákonnou vazbou, jenž současně zohledňuje plnění, kterého se již žalobci od žalované z tohoto titulu dostalo (částka 82.000,- Kč), proto odvolací soud rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný potvrdil (§ 219 o.s.ř.).

V rámci přezkoumání té části napadeného rozsudku soudu I. stupně, která se týká odškodnění nemajetkové újmy způsobené žalobci jeho trestním stíháním, se odvolací soud předně zabýval otázkou věcné příslušnosti soudu, jenž je povolán o takovémto nároku rozhodovat. Vyšel přitom z již ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR, která se uvedenou otázkou zabývá, a která současně odráží závěry vyslovené v nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 11.10.2006, sp. zn. IV. ÚS 428/05, přičemž se současně podrobně vypořádává z důvody, pro které se odchyluje od jiného nálezu téhož soudu, a to nálezu ze dne 14.4.2009, sp. zn. II. ÚS 1191/08 (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.8.2012, sp. zn. 30 Cdo 2256/2011, a dále rozsudky téhož soudu ze dne 18.10.2011, sp. zn. 30 Cdo 5180/2009, a ze dne 30.1.2013, sp. zn. 30 Cdo 4283/2011). Za současného konstatování, že zde za daných okolností není dán prostor, jenž by odvolacímu soudu umožňoval se od zmíněné judikatury Nejvyššího soudu jakkoliv odchýlit, tedy odvolací soud uvádí, že v případě nezákonných rozhodnutí (tedy i nezákonných rozhodnutí, jimiž bylo zahájeno trestní stíhání) lze odpovědnost státu za nemajetkovou újmu jimi způsobenou posoudit podle zákona č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb., pouze tehdy, došlo-li k vydání rozhodnutí až za účinnosti zákona č. 160/2006 Sb., tj. počínaje dnem 27.4.2006, popř. tehdy, byla-li sice tato rozhodnutí vydána před účinností zmíněného zákona, ale újma jimi byla způsobená se váže až k době po jeho účinnosti (srov. též přechodná ustanovení vtělená do čl. II zákona č. 160/2006 Sb. a dále rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 3916/2008, a rozsudky téhož soudu ze dne 29.6.2011, sp. zn. 30 Cdo 21/2010, a ze dne 18.10.2011, sp. zn. 30 Cdo 5180/2009). Pakliže je nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. v daném případě představováno sdělením obvinění pocházejícím ze dne 20.7.1994, přičemž toto rozhodnutí působilo újmu v nemajetkové sféře žalobce až do právní moci zprošťujícího rozsudku, tj. do 23.1.2010, je tedy při zohlednění výše uvedených závěrů namístež dovodit, že ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb., se pro posouzení vzniklé nemajetkové újmy způsobené v období od 20.7.1994 do nabytí účinnosti zákona č. 160/2006 Sb. (tj. do 27.4.2006) neuplatní, přičemž podle tohoto zákona bude třeba uvedený nárok posuzovat až ve vztahu k době od 27.4.2006 do právní moci zprošťujícího rozsudku. Vzhledem k tomu, že nárok žalobce vztahující se k době před účinností zákona č. 160/2006 Sb. je za této situace možné odškodnit výhradně cestou právní úpravy ochrany osobnosti (§ 11 a násl. obč. zákoníku), a s ohledem na to, že podle § 9 odst. 2 písm. a) o.s.ř. ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku rozhodují jako soudy prvního stupně krajské soudy, odvolací soud proto uzavírá, že o nároku na odškodnění nemajetkové újmy způsobené žalobci jeho trestním stíháním v době přede dnem 27.4.2006 rozhodoval soud věcně nepřislusný. Ve vztahu k tomuto nároku, který žalobce (zjevně pod vlivem výše zmíněné

judikatury Nejvyššího soudu) v průběhu řízení vyčíslil na 2.041.200,- Kč s příslušenstvím (viz jeho podání ze dne 21.6.2012 na č.l. 42 a násl. spisu), proto odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně zrušil (§ 219 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.) a věc v tomto rozsahu postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému (§ 221 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.).

Byl-li žalobce v závěru svého trestního stíhání obžaloby zproštěn, přičemž zčásti bylo řízení proti němu vedené zastaveno z důvodu promlčení trestního stíhání, je podmínka existence nezákonného rozhodnutí, jež je nezbytná pro závěr o odpovědnosti žalované za nemajetkovou újmu tímto rozhodnutím žalobci v době od 27.4.2006 do 23.1.2010 způsobenou, splněna (srov. § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 31a odst. 1, 2 zákona č. 82/1998 Sb. a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 1999, sp. zn. 25 Cdo 1800/98, a rozsudky téhož soudu ze dne 31.3.2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001, ze dne 24.4.2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001, a ze dne 26.8.2009, sp. zn. 31 Cdo 3489/2007). Přitom je třeba vyjít ze skutečnosti, že ten, proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno (podobně jako ten, jenž byl zproštěn obžaloby), právo na náhradu škody způsobené mu rozhodnutím o zahájení trestního stíhání zásadně má. Výjimky z tohoto pravidla představují situace, kdy si poškozený své obvinění zavinil sám, popř. kdy je poškozeným osoba, která byla obžaloby zproštěna či proti níž bylo trestní stíhání zastaveno jenom proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědná, nebo že jí byla udělena milost anebo že trestný čin byl amnestován. Uvedené výjimky, za nichž poškozený právo na náhradu škody způsobené mu trestním stíháním nemá, jsou odrazem toho, že zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby nemusí vždy znamenat, že rozhodnutí o zahájení trestního stíhání bylo vydáno nesprávně. Jednotlivé důvody, pro které může být trestní stíhání obviněného zastaveno nebo pro které je namístež obžalovaného obžaloby zprostit, totiž nemají z hlediska hodnocení rozhodnutí o zahájení trestního stíhání stejný význam (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.2.1990, sp. zn. 1 Cz 6/90). Z tohoto pohledu je tak pro účely posouzení odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu způsobenou rozhodnutím o zahájení trestního stíhání nepochybně třeba odlišit situaci, jež nastává při zastavení trestního stíhání, je-li nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vede, do situace, kdy zastavení trestního stíhání vychází z jeho nepřipustnosti dané např. vyhlášenou amnestií či udělenou milostí, kdy správnost usnesení o zahájení tohoto trestního stíhání není nikterak zpochybněna. Je-li však důvodem vedoucím k zastavení trestního stíhání skutečnost, že toto trestní stíhání vůbec nemělo být zahájeno, neboť před jeho zahájením uplynula zákonem stanovená promlčecí doba, v důsledku čehož trestnost činu zanikla (srov. § 67 tr. zákona účinného do 31.12.2009), nastává podle odvolacího soudu situace odlišná, a to i bez ohledu na možnost, že se žalobce skutku, pro který byl stíhán, skutečně dopustil. V takovém případě se již jedná o to, zda skutek, který byl poškozenému kladen za vinu, byl v době zahájení trestního stíhání právně kvalifikován podle odpovídajícího ustanovení trestního zákona, a v návaznosti na to, zda příslušný orgán činný v trestním řízení správně vyřešil otázku případného uplynutí zákonem dané promlčecí doby. Ukáže-li se totiž až v průběhu trestního stíhání, že trestnost činu zanikla v důsledku uplynutí promlčecí doby, a proto je třeba toto trestní stíhání zastavit, je zřejmé, že orgán činný v trestním řízení při řešení některé z výše nastíněných otázek chyboval, přičemž nebýt tohoto pochybení, trestní stíhání poškozeného by pro jeho nepřipustnost vůbec zahájeno nebylo (srov. § 11 odst. 1 tr. řádu). Odpovědnost žalované za vzniklou újmu tak není částečným zastavením žalobcova trestního stíhání z důvodu jeho promlčení nikterak dotčena, jak se žalovaná mylně domnívá.

Kritéria, která mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jsou v případech zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem tato: a/ povaha trestní věci (závažnost trestného činu, jenž byl poškozené osobě kladen za vinu, druh

a výše trestu, kterým byl poškozený ohrožen, společenské odsouzení), b/ délka trestního řízení, c/ následky způsobené trestním řízením v osobnosti sféře poškozeného (narušení v profesní, soukromé, rodinné, popř. jiné sféře života), přičemž je dále namístě zohlednit i okolnosti, za nichž k nemajetkové újmě došlo (okolnosti vydání usnesení o zahájení trestního stíhání a okolnosti, pro které došlo k zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby) – viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.8.2012, sp. zn. 30 Cdo 2256/2011. Těmito kritérii se soud I. stupně při svém rozhodování zjevně zabýval, poukázal-li nejen na to, že žalobce byl ohrožen až pětiletým trestem odnětí svobody, ale i na mimořádně závažné dopady, které trestní stíhání žalobce mělo na jeho rodinný, společenský i profesní život, stejně jako na jeho politickou kariéru i osobní čest, a které u něm vyvolávaly dlouhotrvající pocity bezmocnosti a beznaděje, přičemž neopomněl vedle již zmíněného promlčení části trestního stíhání uvést i to, že důvod, pro který byl žalobce žaloby zproštěn, vycházel ze závěru, že skutek, jenž mu byl kladen za vinu, není trestným činem, přičemž dodal, že žalobce byl takto nedůvodně vedenému trestnímu stíhání vystaven dlouhých šestnáct let (o finančním odškodnění újmy, jež mu byla způsobena nepřiměřeností této délky, nicméně již bylo rozhodnuto v jiném řízení, v němž byla žalobci přiznána částka 217.500,- Kč, a nelze proto tuto skutečnost do nyní stanoveného odškodnění znovu promítat). Z těchto správných a pro posouzení věci postačujících skutkových zjištění, která ostatně nejsou žádným z odvolatelů zpochybňována, přitom vychází i odvolací soud, na jejich základě nicméně dospívá k závěru, že žalobci náleží z titulu odškodnění nemajetkové újmy způsobené mu jeho trestním stíháním, a to ve vztahu k době od 27.4.2006 do 23.1.2010, částka vyšší, než jakou mu soud I. stupně přiznal. Po přihlídnutí k výši částek, které jsou soudy přiznávány za újmu způsobenou nezákonnou vazbou na straně jedné (viz výše), a naopak částek, jež odpovídají finančnímu zadostiučinění za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení na straně druhé (částky 15.000,- až 20.000,- Kč za rok), totiž odvolací soud dospěl k závěru, že závažnost výše zmíněných zjištění a skutečnost, že žalobcovo trestní stíhání se po šestnáctiletém řízení ukázalo být odpočátku nedůvodným, naleznou odpovídajícího odrazu ve finančním odškodnění dosahujícím částky 400,- Kč za každý den výše uvedeného časového intervalu čítajícího 1.366 dnů, tj. částky 546.400,- Kč. Ta přitom zohledňuje i skutečnost, že v době, za kterou je žalobci přiznávána, již jeho kauza nepodléhala takovému zájmu médií, jako tomu bylo na jejím počátku, jakož i to, že vznik řady následků postihujících jeho život se váže k období předcházejícímu, přičemž ve vztahu k době rozhodné již lze uvažovat toliko o jejich přetrvávání. Za situace, kdy žalobce ve vztahu k tomuto období požadoval zaplacení částky 1.350.000,- Kč (viz jeho podání ze dne 21.6.2012 na č.l. 42 a násl. spisu), odvolací soud proto rozhodl, že je namístě vyhovující výrok napadeného rozsudku soudu I. stupně potvrdit i ve vztahu ke zbývajícím částce 500.000,- Kč, kterou soud I. stupně žalobci z předmětného titulu přiznal (§ 219 o.s.ř.), v zamítavém výroku o věci samé ohledně částky 46.400,- Kč byl pak tento rozsudek změněn tak, že se žalobě v tomto rozsahu vyhovuje (§ 220 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.), a ve vztahu ke zbývajícím částce 803.600,- Kč, ohledně níž soud I. stupně žalobu rovněž zamítl, byl tento rozsudek jako věcně správný potvrzen (§ 219 o.s.ř.).

Poté, co odvolací soud po doplnění dokazování dopisem Ministerstva spravedlnosti ze dne 18.4.2011 zjistil, že žalobce svůj požadavek na vyplacení předmětného finančního zadostiučinění uplatnil u žalované dne 22.7.2010, shledal přezkoumávaný rozsudek jako věcně správný též v části týkající se přisouzeného příslušenství, když prvostupňový soud žalobci přiznal požadovaný úrok z prodlení zcela v souladu s § 26 zákona č. 82/1998 Sb., § 517 odst. 2 obč. zákoníku a s § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., ve znění účinném od 1.7.2010, a to ode dne 23.1.2011, kdy v závislosti na zmíněném datu uplatnění zažalovaného nároku u žalované postupem podle § 14 zákona č. 82/1998 Sb. uplynula šestiměsíční lhůta upravená v § 15 odst. 1 téhož zákona (srov. Vojtek P., Odpovědnost za škodu při výkonu

veřejné moci, Komentář, 3. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012, str. 187 a 188, a dále náleží Ústavního soudu ČR ze dne 23.2.2010, sp. zn. II. ÚS 1612/09, usnesení téhož soudu ze dne 15.12.2011, sp. zn. III. ÚS 3178/11, nebo usnesení téhož soudu ze dne 3.5.2012, sp. zn. III. ÚS 1142/12). Totéž příslušenství pak bylo žalobci přisouzeno i z částky 46.400,- Kč, ve vztahu k níž odvolací soud zamítavý výrok napadeného rozsudku změnil (viz výše).

V zamítavém výroku o věci samé týkajícím se částky 843.750,- Kč s příslušenstvím, jakož i ve výroku o částečném zastavení řízení, zůstal rozsudek soudu I. stupně podanými odvoláními nedotčen (§ 206 o.s.ř.).

Vzhledem k částečné změně přezkoumávaného rozsudku rozhodoval odvolací soud znovu též o nákladech řízení vedeného před soudem I. stupně (§ 224 odst. 2 o.s.ř.), přičemž s ohledem na rozdílnou věcnou příslušnost soudu k rozhodování o jednotlivých částech podané žaloby omezil své rozhodování pouze na tu část řízení, jež se týkala částky 2.569.958,- Kč s příslušenstvím, ohledně níž řízení tímto rozsudkem odvolacího soudu končí, zatímco otázka nákladů řízení vztahujícího se ke zbývajícím částce 2.041.200,- Kč bude řešena soudem k tomu věcně příslušným. Závěr o tom, že žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení vztahujících se k této fázi řízení nepřísluší, přitom vychází z aplikace § 142 odst. 1 a 3 o.s.ř. a § 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř., když odvolací soud zohlednil, že ve vztahu k částce 46.400,- Kč bylo řízení prvostupňovým soudem zastaveno poté, co žalovaná tuto částku žalobci zaplatila (§ 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř.), vyhovující výrok znějící nyní na celkovou částku 875.200,- Kč s příslušenstvím se vztahuje k nárokům, ve vztahu k nimž žalobce sice zaznamenal úspěch toliko částečný, nicméně výše přiznaného plnění závisela na úvaze soudu (§ 142 odst. 3 o.s.ř.), a konečně ve vztahu ke zbývajícím částce 843.750,- Kč s příslušenstvím připadající na již pravomocně zamítnutý požadavek na náhradu ušlého zisku byl žalobce procesně zcela neúspěšný (§ 142 odst. 1 o.s.ř.). Vzájemný poměr součtu částek, jejichž přisouzení žalobci by odůvodňovalo jeho nárok na náhradu nákladů řízení, a posledně uvedené částky, ohledně níž byla procesně úspěšná žalovaná, je přitom srovnatelný.

Z obdobných úvah vychází i výrok o nákladech odvolacího řízení, opírající se navíc též o aplikaci § 224 odst. 1 o.s.ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **l z e** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jehož přípustnost přezkoumá za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř. dovolací soud.

V Praze dne 6. května 2013

JUDr. Lubomír Velc, v.r.
předseda senátu

v z. Mgr. Viktor Sedlák

Za správnost vyhotovení:
Renata Ševčíková